ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η ΠΟΝΕΜΕΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΑΡΣΕΛ ΠΡΟΥΣΤ

ΣΤ'.

ΙΣ λιγοστὲς φορὲς ποῦβγαινε ὁ Προὺστ ἀτ' τὸ σπίτι του εἶχε πάντα ἕναν ὡρισμένο σκοπό, τὸ σκοπὸ ποὺ κυριαρχοῦσε σ' ὅλη του τὴ ζωή. Ἤθελε νὰ συμπληρώνη πάντα τὶς γνώσεις του ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ζωὴ γιὰ νὰ μὴν ὑτάρχη τίποτε τὸ ἀνακριβὲς καὶ τὸ ψεύτικο στὸ ἔργο του. Μονάχα γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἐπήγαινε τώρα στὰ σαλόνια, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐλάτρευε...

Ἕνα βράδυ ἔξαφνα, οἱ παληοί του γνώριμοι τὸν εἶδαν μὲ μεγάλη τους κατάπληξι σὲ μιὰ μεγάλη ἑσπερίδα. Ὅταν δὲ κάποιος στενός του φίλος τὸν ρώτησε πῶς τὸ ἔπαθε καὶ βγῆκε ἔξω, ὁ Προὺστ τοῦ ἀπάντησε πὼς εἶχε πάει στὴν ἑσπερίδα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δῆ πῶς φοροῦσε τὸ μονόκλ του ὁ πρίγκηψ ντὲ Σαγκάν, τὸν ὁποῖο χρησιμοποιοῦσε ὡς μοντέλλο γιὰ νὰ πλάση κάποιον ἀπὸ τοὺς ἥρωάς του.

Μέσ' στὴ μοναξιὰ ποὺ ζοῦσε ὁ Προύστ, καὶ τὸ παραμικρὸ ἐπεισόδιο τῆς κοσμικῆς ζωῆς ἔπαιρνε γι' αὐτὸν ἀτέραντη σημασία. Ἔβαζε ὅσους τὸν ἐπεσκέπτοντο νὰ τοῦ διηγοῦνται κάθε ἀνέκδοτο, κάθε λεπτομέρεια τῆς ζωῆς τῶν σαλονιῶν. Τοὺς ρωτοῦσε γιὰ τὰ πιὸ ἀσημότερα πράγματα κι' ἐξαιρετικὰ τὸν ἐνδιέφερε τὸ ντύσιμο τῶν κυριῶν.

— Πέστε μου, κυρία, ρωτοῦσε μιὰ μέρα μιὰ παλιά του φίλη, ἡ ὁποία εἶχε κατορθώσει νὰ εἰσχωρήση ὥς τὸ δωμάτιό του, πῶς λέγεται αὐτὸ τὸ ὕφασμα ποὺ ρίχνουν στοὺς ὤμους των ἡ νέες γυναῖκες, ὅταν φοροῦν τὴ βραδινή τους τουαλέττα;

— Γιὰ τὸ «κρὲπ» λέτε;

— Αὐτὴ ἡ λέξις εἶνε φρικώδης, κι' ἡ ἡρωΐς μου, τὴν ὁποία θέλω νὰ στολίσω μ' ἕνα τέτοιο ὕφασμα, εἶνε ὡραία...

— Τότε βάλτε της «βουάλ»...

— Ἀδύνατον...

— Βάλτε της γούνα, ἐσάρπα, φουλάρι...

— Ὄχι... Ὄχι... ἔλεγε ὁ Προύστ, θέλω κάτι ἄλλο, πιὸ ὡραῖο...

Κάποτε εἶχε προσκαλέσει στὸ σπίτι του δυὸ νεαροὺς ἀριστοκράτες, ἀδέλφια, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τοὺς ζητήση μερικὲς πληροφορίες σχετικὲς μὲ τὰ οἰκόσημα τῶν εὐγενῶν. Ὁ Προύστ, ἔπειτ' ἀπὸ μερικὲς περιστροφές, ἔφερε τὴν κουβέντα στὸ ζήτημα ποὺ τὸν ἐνδιέφερε, μὰ οἱ ἐπισκέπται του, ἀφοῦ τοῦ μίλησαν λίγο σχετικῶς, ἄλλαξαν τὴν ὁμιλία, ἀπὸ φόβο μήπως τὸν πλήξουν, μιλῶντας συνεχῶς γιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα. Ὁ Προὺστ ξανάρχιζε πάλι τὴν ἴδια κουβέντα, ἐκεῖνοι ὅμως ἀπὸ εὐγένεια τὴν ἄλλαζαν. Ἔτσι ὁ Προύστ, ἀφοῦ δὲν κατώρθωσε νὰ μάθη ὥς τὸ τέλος τὶς πληροφορίες ποὺ ζητοῦσε, διέκοψε τὴ συνομιλία κι' οὔτε θέλησε νὰ ξαναδῆ πειὰ τοὺς δυὸ νέους.

Ἡ ἰδιωτικὴ καὶ ἡ ἐρωτικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων τὸν ἐνδιέφερε ἀπεράντως.

— Πέστε μου λοιπόν, ἔλεγε συχνὰ στοὺς φίλους του, ἀγαπιόσαστε, ἀγαπᾶτε;... Μὴ μοῦ κρύβετε τίποτε...

Καὶ ἄκουγε τὶς ἀπαντήσεις τους, ἀνοίγοντας διάπλατα τὰ μάτια του, σὰν μικρὸ παιδὶ ποὺ αὐτὰ τὰ πράγματα τοῦ εἶνε ἐντελῶς ἄγνωστα...

Ὅταν ἤθελε νὰ περιγράψη τὶς τουαλέττες τῶν ἡρωΐδων του, ἔφτανε μέχρι σχολαστικότητος. Ἤθελε νὰ εἶνε ἐντελῶς ὅμοιες μὲ τὶς τουαλέττες ποὺ εἶχε δεῖ ἄλλοτε νὰ φοροῦν διάφορες γνωστές του κυρίες.

Ἔτσι, κάποτε στὴ μιὰ μετὰ τὰ μεσάνυχτα, πῆγε καὶ χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ μεγάρου τῆς κυρίας ντὲ Κ. καὶ ρώτησε ἂν μποροῦσε νὰ δῆ τὴν οἰκοδέσποινα. Ἐκείνη, μολονότι ἡ ὥρα ἦταν πολὺ προχωρημένη, ἀκούγοντας τὸ ὄνομά του, τὸν δέχτηκε.

— Ὦ! ἀγαπητὴ κυρία, τῆς εἶπε ὁ Προὺστ μόλις τὴν εἶδε, τίποτε δὲν θὰ μ' εὐχαριστοῦσε περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ ἰδῶ τὸ μικρὸ καπελλάκι σας μὲ τὶς βιολέττες τῆς Πάρμας ποὺ φορούσατε τὴν ἐποχὴ ποὺ σᾶς εἶχα ἐρωτευθεῖ καὶ ποὺ σᾶς θαύμαζα, ὅταν τὸ φορούσατε στὸν περίπατό σας στὸ δάσος...

— Μά, ἀγαπητέ μου Μαρσέλ, τοῦ ἀπάντησε ἡ κυρία, αὐτὸ τὸ καπέλλο τὸ φοροῦσα πρὸ εἴκοσι χρόνων καὶ δὲν τὸ ἔχω πειά...

— Ὄχι, δὲν εἶνε δυνατὸν αὐτό, κυρία... Δὲν θέλετε νὰ μοῦ τὸ δείξετε... Τὸ ἔχετε καὶ θέλετε νὰ μὲ στενοχωρήσετε... Θὰ μὲ λυπήσετε πολὺ ἂν δὲν μοῦ τὸ δείξετε...

— Μά, φτωχέ μου Μαρσέλ, δὲν φυλάω τὰ παληά μου καπέλλα... Νὰ ἡ ντουλάπα μου... Κυττᾶχτε καὶ μόνος σας... Νὰ ἡ καπελλιέρες... Ἀνοῖχτε τες... Βλέπετε τίποτε;... Ἂν δὲν κοιμόταν ἡ καμαριέρα μου, θὰ τὴ φώναζα νὰ σᾶς δείξη τὰ πάντα, γιὰ νὰ βεβαιωθῆτε πὼς δὲν ἔχω πειὰ τὸ παληὸ αὐτὸ καπέλλο...

— Καὶ ὅμως, ἡ κυρία Ντωντὲ φυλάει ὅλα τὰ παληά της καπέλλα, τῆς ἀπαντοῦσε ὁ συγγραφεὺς μὲ δυσπιστία. Τὰ εἶδα μόνος μου.

— Ἡ κυρία Ντωντὲ μπορεῖ νὰ τὰ φυλάη, ἀγαπητέ μου Μαρσέλ, τοῦ ἀπαντοῦσε ἡ κυρία Κ. Μὰ ἐγὼ δὲν κάνω μουσεῖο ἀπὸ παληὰ καπέλλα...

Οἱ ὑπηρέτες τῶν μεγάρων καὶ τὰ γκαρσόνια τῶν ἀριστοκρατικῶν κέντρων ἀποτελοῦσαν πολύτιμες πηγὲς πληροφοριῶν γιὰ τὸν Προύστ. Μιλοῦσε πάντα μὲ μεγάλη οἰκειότητα μαζύ τους κι' ἔτσι μάθαινε ἀπ' αὐτοὺς ὅ,τι ἤθελε. Ἔτσι, ἔμενε δυὸ καὶ τρεῖς ὧρες, κουβεντιάζοντας μὲ τὸν Ἕκτορα, τὸν μαὶτρ-ντ'-ὁτὲλ τοῦ «Ρεζερβουὰρ» τῶν Βερσαλλιῶν, μὲ τὸν Σὰρλ τοῦ ρεστωρὰν Βεμπὲρ καὶ μὲ τὸν Ὀλιβιὲ τοῦ ξενοδοχείου «Ρίτζ».

Τὸ ξενοδοχεῖο αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο σχεδὸν μέρος, στὸ ὁποῖο πήγαινε ὁσάκις ἔβγαινε ἔξω. Ἔφτανε κατὰ τὶς ἐννηὰ-δέκα τὸ βράδυ μὲ τὴ ζακέττα του ἢ μὲ τὸ φράκο του, μὲ τὴν γραβάτα του κακοδεμένη κατὰ κανόνα. Σχεδὸν πάντα ἦταν μόνος καὶ δὲν ἔφευγε παρὰ στὴ μιὰ ἢ στὶς δυὸ τὸ πρωΐ.

— Ἔχω νὰ φάω τρεῖς ἡμέρες, ἔλεγε στὸν Ὀλιβιέ. Ἔγραφα διαρκῶς. Ὁ καφὲς ποὺ ἤπια ἐδῶ τὴν περασμένη Κυριακὴ δὲν ἦταν πολὺ δυνατός. Ἑτοίμασέ μου ἕναν ἄλλο, μαῦρο, πολὺ δυνατό, ποὺ ν' ἀξίζη γιὰ δυό... Προπάντων, μὴν ξεχάσεις νὰ τὸν περάσης γιὰ διπλὸ στὸ λογαριασμό μου...

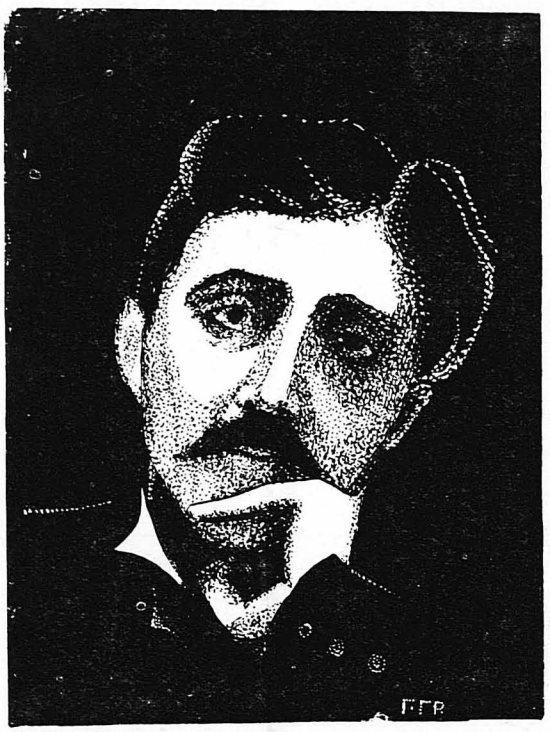

Ὁ Μαρσὲλ Προύστ.

Ὅταν πήγαινε μαζὺ μὲ φίλους του, δειπνοῦσε σὲ ἰδιαίτερο διαμέρισμα. Μὰ ἔπειτα ἀπὸ μιὰ ὡρισμένη ὥρα ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸν ἀφίσουνε μόνο. Ὅταν δὲ τὰ γκαρσόνια τελείωναν τὸ σερβίρισμά τους, ἄρχιζε νὰ κουβεντιάζη μαζύ τους.

— Κυττᾶχτε ἐν πρώτοις, τοὺς ἔλεγε, μήπως εἶνε κανεὶς πίσω μας καὶ μᾶς ἀκούει... Ὡραῖα... Δὲν εἶνε κανείς... Τώρα πέστε μου ποιὲς ἦσαν αὐτὲς ἡ δυὸ κυρίες ποὺ γευμάτιζαν πρὸ ὀλίγου σ' ἐκείνη τὴ γωνία... Πρέπει προπάντων νὰ μάθω ποιὰ εἶνε ἡ νεώτερη, γιατὶ τὴν ἄλλη μοῦ φαίνεται πὼς τὴν ξέρω... Ναί... Ναί... τὴν ξέρω... Ὦ! ἂν τὴν ἔβλεπες στὴν ἐποχή μου... Ἦταν γοητευτική... θεία...

Καὶ ἐνῶ τὰ γκαρσόνια γελοῦσαν, ὁ Προὺστ ἐξακολουθοῦσε:

— Γιὰ μένα ἡ ζωὴ τελείωσε καὶ δὲν περμένω πειὰ τίποτε ἀτ' αὐτή...

* * *

Ἐντωμεταξύ, ἡ ἀσθένεια τοῦ Προὺστ ἐπιδεινωνόταν συνεχῶς. Ἡ κρίσεις τοῦ ἄσθματος τοῦ εἶχαν γίνει τόσο συχνές, ὥστε δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ δώση οὔτε ἕνα ραντεβοῦ, γιατὶ φοβόταν μήπως ἡ δύσπνοια τὸν κρατήση καρφωμένον στὸ κρεββάτι του. Γι' αὐτό, ὁσάκις ἔννοιωθε τὸν ἑαυτό του καλὰ καὶ ἤθελε νὰ συναντήση κανένα φίλο του, ἔστελνε, ἔστω καὶ τὰ μεσάνυχτα, τὴν ὑπηρέτριά του Σελεστίνα καὶ τὸν προσκαλοῦσε...

Ἡ ἐπιστολὲς ποὺ ἔστελνε στοὺς φίλους του ἦσαν ἀναρίθμητες καὶ ἀτελείωτες. Ὁσάκις ἤθελε νὰ ζητήση ἀπὸ κανένα φίλο του καμμιὰ ἀσήμαντη ἐκδούλευσι, τοῦ ἔγραφε τέσσερες πυκνογραμμένες σελίδες, δίνοντάς του ἕνα σωρὸ σχετικὲς λεπτομέρειες. Στὸ τέλος ὅμως ἐπρόσθετε ἕνα ὑστερόγραφο ἀπὸ δυὸ γραμμές, στὸ ὁποῖο ἔγραφε:

«Σκέφτηκα καλύτερα. Θὰ ἦταν προτιμώτερο νὰ μὴν κάνετε τίποτε γιὰ τὴν ἐκδούλευσι ποὺ σᾶς ζητάω... Θεωρήσατε τὴν ἐπιστολή μου σὰν νὰ μὴ τὴ λάβατε...».

Κατόπιν ἔκλεινε τὸ γράμμα του καὶ τὸ ταχυδρομοῦσε...

Κατείχετο διαρκῶς ἀπὸ τὸν φόβο μήπως ἡ ἐπιστολές του χαθοῦν στὸ ταχυδρομεῖο καὶ γι' αὐτὸ ἔγραφε ἐπάνω στοὺς φακέλλους ἕνα σωρὸ λεπτομέρειες σχετικὲς μὲ τὴ διεύθυνσι τοῦ παραλήπτου. Νά, π.χ. ἕνας φάκελλος γραμμένος ἀπὸ τὸν Προύστ:

«Κύριον Φὼρ Μπιγκέ, συντάκτην τῆς «Ἠχοῦς τῶν Παρισίων», Γραφεῖα «Ἠχοῦς τῶν Παρισίων», Πλατεῖα Ὄπερας, ἀριθμὸς 3, Παρίσι (2ον διαμέρισμα). Ἂν ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ δὲν φτάσει στὸν παραλήπτη της, παρακαλεῖται τὸ ταχυδρομεῖον νὰ τὴν ἐπιστρέψη στὸν ἀποστολέα κ. Μαρσὲλ Προύστ, ἄνθρωπο τῶν γραμμάτων, Λεωφόρος Ὠσμάν, 102, Παρίσι».

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια.